

Üniversite Öğrencilerinde Risk Alma Davranışlarının Yordayıcıları

Predictors of Risk Taking Behavior in College Students

Türkan Yılmaz Irmak^{ID}, Rukiye Kızıltepe^{ID}, Durdane Gümüştten^{ID},
N. Banu Çengelci Özkes^{ID}

Öz. Üniversite öğrencilerinde risk alma davranışlarının sıklıkla görüldüğü bilinmektedir. Eğitimi, sağlığı ve yaşamı tehlikeye atan sigara ve alkol kullanma, hız limitini aşarak araba kullanma ve emniyet kemeri kullanmama gibi davranışlar risk alma davranışı olarak tanımlanmaktadır. Bu tür davranışlar yetişkinliğe başarılı bir şekilde geçişi olumsuz etkileyebilmektedir. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde, demografik özellikler, ebeveynlik özellikleri, akran özellikleri ve benmerkezciliğin risk alma davranışları ile ilişkisini incelemektir. Araştırmaya yaş aralığı 18 ve 25 arasında değişmekte olan 410 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların 282'si kadın (% 69), 128'i erkek (% 31)'tir. Katılımcıların yaş ortalaması 20.54'tür (SS=1.33). Veriler Risk Alma Ölçeği, Yeniden Düzenlenmiş Kişisel Söylence Ölçeği, Yeniden Düzenlenmiş Hayali Seyirci Ölçeği, Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği ve Demografik Bilgi Formu ile toplanmıştır. Risk alma davranışlarının yordayıcılarını belirlemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda tüm model varyansın %32'sini açıklamıştır. Son blokta yaş, cinsiyet, ebeveyn eğitimi, arkadaşlarla geçirilen saat, babanın kabul/ilgisi ve kişisel söylence değişkenlerinin risk alma davranışlarını anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler. Benmerkezcilik, Risk alma davranışları, Kişisel söylence, Hayali seyirci

Abstract. Risk taking behavior is prevalent among college students. Risk taking behaviors such as alcohol use, unprotected sex, and exceeding speed limit may have adverse effects on the health and education of college students. These behaviors may negatively affect the transition to adulthood. The purpose of this study was to examine between risk taking behavior and demographic attributes, parenting styles, peer characteristics, and egocentrism in college students. The study sample consisted of 410 participants, of which 282 were female (69 %) and 128 male (31 %). The participants' mean age was 20.54, ranging from 18 to 25 (SD=1.33). The participants were asked to complete a number of questionnaires including Risk Taking Scale, Revised Personal Fable Scale, Revised Imaginary Audience Scale, Parenting Styles Scale, and Personal Information Form. A hierarchical regression analysis was conducted to examine the predictors of risk taking behaviors. Consequently, the final model explained 32 % of the variance in risk taking behaviors. In the last block, age, gender, education level of parents, time spent with friends, father's acceptance/involvement and personal fable significantly predicted risk taking score of the participants.

Keywords. Egocentrism, Risk taking behaviors, Personal fable, Imaginary audience

Türkan Yılmaz Irmak (Sorumlu Yazar)

Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İzmir, Türkiye
e-mail: turkan.yilmaz.irmak@ege.edu.tr

Rukiye Kızıltepe

Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İzmir, Türkiye
e-mail: rukiyekiziltepe@gmail.com

Durdane Gümüştten

Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İzmir, Türkiye
e-mail: gumusten.d@gmail.com

N. Banu Çengelci Özkes

Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İzmir, Türkiye
e-mail: banu.cengelci.ozekes@ege.edu.tr

Geliş / Received: 24 Ocak/January 2018

Düzeltilme / Revision: 18 Temmuz/July 2018

Kabul / Accepted: 19 Eylül/September 2018

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

Risk alma davranışları kişinin eğitimini, sağlığını ve yaşamını tehlikeye atan sigara, alkol ve madde kullanımı, korunmasız cinsel ilişki, emniyet kemeri kullanmama ve hızlı sürüş gibi davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Arnett, 1999). Alan yazınında risk alma davranışı ve benzer davranışlar için kullanılan çeşitli terimler bulunmaktadır. Bunlar; problem davranışlar, sorun davranışlar, kuraldışı davranışlar, dışsallaştırılmış davranış problemleri, madde kullanımı, çocuk suçluluğu ve statü suçlarıdır (Jessor, 1991; Junger ve Dekovic, 2003; Steinberg, 2007). Bu çalışmada diğer kavramlar yerine risk alma davranışı kavramının tercih edilmesinin nedeni, bu terimin ergenin kendisini ya da davranışını sorun olarak görmek yerine, karşılaşılabilecek olası tehditlere, dolayısıyla davranışlarının sonuçlarını vurgulamaktır.

Risk alma davranışlarının ergenlik döneminde sıklıkla çalışıldığı görülmektedir. Alanyazında ergenliğin başlangıcının daha çok fiziksel değişikliklerle (cinsel gelişimin başlaması ve bedensel büyümenin hızlanması) bitişinin ise bazı sosyal durumlarla (evlenme ve işe girme) tanımlandığı görülür. Modern toplumlarda uzmanlaşma ve eğitim gerekliliği gibi nedenlerle yetişkin sorumluluklarının üstlenilmesi ve yetişkin haklarının kazanılması daha ileri yaşlara ertelenmekte ve dolayısıyla ergenlik döneminin süresi de uzamaktadır (Arnett, 1999; Demos ve Demos, 1969). Arnett (2000) bazı üniversite öğrencilerinin kendilerini ergen ya da yetişkin olarak tanımlamadıklarını gösterdiği çalışmasında ergenlik ve yetişkinlik arasında beliren yetişkinlik olarak adlandırılan bir geçiş evresinin olduğunu belirtmektedir. Ancak bu dönem evrensel ya da biyolojik bir dönem olarak tanımlanmamaktadır. Bazı araştırmacılar ise biyolojik gelişim, bilişsel gelişim ve sağlık sonuçlarını değerlendirerek 10-24 yaş arasında tanımladıkları ergenlik ile yetişkinlik dönem özelliklerini karşılaştırmaktadırlar. Ergenlik ve yetişkinlik döneminin gelişimsel özellik ve sağlık sorunları konusunda farklılaştığını belirterek ergenliğin süresinin 20'li yaşların ortalarına kadar uzadığını vurgulamaktadırlar (Sawyer vd., 2012; Sawyer, Azzopardi, Wickremarathne ve Patton, 2018). Dolayısıyla ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinin de ergenlik döneminde olduğu düşünülmektedir. İleri ergenlik döneminde olan üniversite öğrencileri ailelerinden ayrı yaşamaya başlamakta, bazı risk alma davranışlarını gerçekleştirip gerçekleştirilmeme konusunda seçim yapmaları gereken yeni ortam veya ilişkilere sahip olabilmektedirler.

Risk alma davranışları ile ilgili yapılan çalışmalar bireysel, ailesel ve çevresel değişkenlere odaklanmaktadır. Risk alma davranışları konusundaki araştırmalar gözden geçirildiğinde yaygın biçimde erkeklerin kadınlara göre daha çok risk alma davranışı sergilediği görülmektedir (Bayar ve Sayıl, 2005; Paetsch ve Bertrand, 1997; Uludağlı ve Sayıl, 2009; Ravert, Schwartz, Zamboanga, Kim, Weisskirch ve Bersamin, 2009; Yılmaz, 2000). Bu davranışlar tüm ergenlik

döneminde izlenmekle birlikte yaş arttıkça risk alma davranışlarının arttığı görülmektedir (Arnett, 1999; Bayar ve Sayıl, 2005; Greene, Krmar, Walters, Rubin ve Hale, 2000; Kandel, 1985; Kıran-Esen, 2003; Uludağlı ve Sayıl, 2009; Yılmaz, 2000). İleri ergenlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin erken ve orta ergenlik dönemindeki ergenlere göre daha fazla risk alma davranışları sergiledikleri bilinmektedir (Irwin, 2010). Üniversite öğrencilerinin 18 yaş altı gruba göre daha fazla alkol-madde (Park, Scott, Adams, Brindis ve Irwin, 2014) ve sigara (Haller, Meynard, Lefebvre, Hasselgård-Rowe, Broers ve Narring, 2015) kullandığı bulunmuştur. Sosyo-ekonomik düzeyin risk alma davranışları ile ilişkisini inceleyen araştırmalarda çelişkili sonuçlar elde edilmiştir. Bazı araştırmacılara göre sosyo-ekonomik düzey arttıkça risk alma davranışları azalmakta (Jessor, Donovan ve Costa, 1994); bazı araştırmacılara göre ise sosyoekonomik düzey arttıkça risk alma davranışları artmaktadır (Aras, Günay, Özan ve Orçin, 2007; Hawkins, Catalano ve Miller, 1992; Ögel vd., 2004; Yılmaz, 2000). Ayrıca araştırmalarda ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça ergenin risk alma davranışlarının da arttığı bulgulanmıştır (Hawkins vd., 1992; Yılmaz, 2000). Ebeveynlik stillerinin risk alma davranışı ile ilişkisini inceleyen çalışmaların bulguları çelişkilidir. Bazı araştırmalarda ebeveynlik stillerine göre risk alma davranışlarının değişmediği bulunurken (Huebner ve Howell, 2003); bazı çalışmalarda değiştiği görülmüştür (Adalbjarnardottir ve Hafsteinsson, 2001; Baumrind,1991). Adalbjarnardottir ve Hafsteinsson (2001) demokratik ebeveynlerin, ihmalkar ebeveynlere göre ergenleri risk alma davranışından daha fazla koruduklarını bulurken, Baumrind (1991) ise yetkeci ebeveynliğin ergenleri madde kullanımından daha fazla koruduğunu saptamıştır.

Risk alma davranışları için ebeveynlerin yanı sıra arkadaşlar da önemlidir. Arkadaşları risk alma davranışı gösterenlerin daha çok risk alma davranışı sergiledikleri belirtilmektedir (Ary, Duncan, Duncan ve Hops, 1999; Barber, Bolitho ve Berthard, 1999; Paetsch ve Bertrand, 1997; Rai vd., 2003; Siyez ve Aysan, 2007; Yılmaz, 2000). Risk alma davranışlarının tek başına değil daha çok grup halinde gerçekleştirildiği bilinmektedir (Chein, Albert, O'Brien, Uckert ve Steinberg, 2011; Gardner ve Steinberg, 2005; Simons-Morton, Lerner ve Singer, 2005). Simons-Morton ve diğerleri (2005) tarafından yapılan otomobil kazaları ile ilgili çalışmada arabada aynı yaşta akranların olmasının kaza riskini önemli ölçüde arttırdığı görülmüştür. Chassin ve diğerleri (2004) tarafından yapılan çalışmada da ergenlerin madde kullanımını en güçlü oranda akranlarının madde kullanımının yordadığı bulunmuştur. Akranların varlığının risk alma davranışları üzerine etkisini deneysel olarak test eden bir araştırmada araba sürme oyununda akranların varlığı koşulu manipüle edilmiştir ve oyun sırasında çeşitli durumlarda risk alıp almadıkları ya da yaptıkları kaza sayısı belirlenmiştir. Akranların olmadığı koşulda çocuk, ergen ve yetişkinler benzer risk alma örüntüsü sergilerken, akranların varlığı koşulunda ergenler, çocuk ve yetişkinlere göre daha fazla risk almış ve daha fazla kaza yapmışlardır (Gardner

ve Steinberg, 2005). Çocuklar ve ergenlerin yaşlarıyla geçirdikleri zaman ile risk alma davranışı arasında ilişki olduğu saptanmıştır (Agnew, 1991; Whiting ve Whiting, 1975). Agnew (1991) tarafından yapılan çalışmada akranlar ile geçirilen süre arttıkça risk alma davranışlarının arttığı belirtilmiştir.

Yukarıda açıklandığı gibi araştırmalarda risk alma davranışlarının demografik, aile ve akran özellikleri ile ilişkili olduğu görülmektedir. Risk alma davranışlarının nedenlerini açıklamayı hedefleyen pek çok kuram bulunmaktadır. Bu kuramların bazıları genetik yatkınlığı vurgularken bazıları sosyal kontrolün rolünü vurgulamaktadır. Kuramların bir kısmı ise daha kapsamlı olarak psikososyal özellikleri ele almaktadır (Steinberg, 2007). Ergen Benmerkezciliği Modeli ise risk alma davranışlarını bilişsel özelliklere göre açıklanmaktadır.

Elkind (1967) bilişsel olarak diğerinin düşüncesini doğru biçimde değerlendirme kapasitesine sahip olmasına rağmen ergenlik dönemine özgü gelişimsel özellikler nedeniyle özel bir benmerkezcilik sergilendiğini belirtmektedir. Ergen geçirdiği fizyolojik değişimlerle birlikte ilgisini kendisine yönlendirmiştir. Kendi zihni, kendisinin görünümü ve özellikleri ile aşırı meşgul olduğundan diğer insanların da kendisinin davranışları ve görünümü ile ilgili olduğunu düşünmektedir. Bu bakış açısından hareketle Elkind (1967) iki düşünce yapısının ortaya çıktığını belirtmektedir: Hayali seyirci ve kişisel söylence.

Hayali seyirci; ergenin, çevresinde bulunan diğer kişilerin de ergenin bedeni ve davranışları ile ilgilendiğini düşünmesidir. Ergen diğer kişilerin sürekli onunla ilgilendiğini ve onu izlediğini düşünmekte ve bir hayali seyirci kitlesi oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle, ergen sanki bir sahnededir ve herkes onu izlemektedir (Elkind, 1980). Hayali seyirci düşüncesinin ardından kişisel söylence gelişir. Ergen hem kendisi hem diğerleri için bu kadar önemli ise bu dünya için vazgeçilemez olduğunu düşünür. Dolayısıyla ergen, kişisel söylence ile birlikte incinemez olduğunu da düşünmeye başlar. O, ölmeyecektir, ölüm gibi kötü şeyler diğerlerinin başına gelmektedir (Elkind, 1967; Elkind, 1980). Modelde kişisel söylence, ergenin kurguladığı bir hikaye olarak tanımlanmaktadır (Elkind, 1967). Ergen benmerkezciliğinin varlığını inceleyen araştırmalarda bu özelliklerin 20'li yaşların sonuna kadar gözlemlendiği bulgulanmıştır (Arnett, 1991; Millstein ve Halpern-Felsner, 2002). Landicho, Cabanig, Cortes ve Villamor (2014) üniversite öğrencilerinin erken ve orta ergenlere göre kişisel söylence ve hayali seyirci ölçümlerinin daha yüksek olduğunu belirtmektedirler. Üniversitenin ilk iki yılındaki öğrencilerle gerçekleştirdikleri çalışmada Peterson ve Roscoe (1991) hayali seyirci puan ortalamalarını Elkind ve Bowen'ın 1979 yılında yürüttükleri araştırmadaki ilk ve

orta ergenlik dönemindeki öğrencilerin ortalamalarıyla karşılaştırmış ve üniversite yıllarında hayali seyirci düşüncesinin daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmacılar bu sonucu, yeni bir eğitimsel ve sosyal bağlama geçiş süreci sırasında benmerkezciliğin etkili bir başa çıkma mekanizması olarak rol oynayabileceği biçiminde yorumlamışlardır. Schwarts, Maynard ve Uzalac (2008) 11-21 yaş arası ergenlerle yaptıkları çalışmada ergen benmerkezciliğinin geç ergenliğe kadar sürdüğünü ortaya koymuşlardır. Araştırmacılar üniversite yıllarında görülen benmerkezciliğin yeni bir çevreye girme ya da yaşamda köklü değişikliklerin gerçekleşmesi ile yeniden belirdiğini ifade etmektedirler.

Elkind (1980) ergen benmerkezciliğinin ergenin risk alma davranışlarını açıkladığını savunmaktadır. Alberts, Elkind ve Ginsberg (2007) tarafından yapılan çalışmada, kişisel söylene ve risk alma davranışlarının ilişkili olduğu görülmektedir. Yüksek kişisel söylene sahip olan ergenler daha fazla risk almaktadırlar. Diğer çalışmalarda da ergenin benmerkezci düşüncesi ile risk alma davranışlarının ilişkili olduğu belirtilmektedir (Greene vd., 2000; Güney Karaman, 2013). Green ve diğerleri (2000) 11-25 yaş arasındaki örneklemde risk alma davranışlarını kişisel söylenenin açıkladığını bulmuşlardır. Bir başka çalışmada ise kişisel söylenenin cinsel partner sayısını üniversite örnekleminde yordadığı ancak ilk ve orta ergenlikte ilişkili olmadığı bulunmuştur (Serovich ve Greene, 1996). Alanyazındaki bazı çalışmalarda ise benmerkezciliğin risk alma davranışlarıyla ilişkili olmadığı görülmüştür (Frankenberger, 2004).

Elkind (1980) ergen benmerkezciliğinin tüm ergenlerde görüldüğünü belirtmektedir. Risk alma davranışlarının da bu dönemde yaygın biçimde görüldüğü bilinmektedir. Eğer Elkind'in (1980) belirttiği gibi benmerkezcilik risk alma davranışlarına eğilimi arttıran bir bilişsel özellik ise ergenlerin risk alma davranışlarını anlamak ve önlemek için risk alma davranışları ile olan ilişkisinin belirlenmesi oldukça önemlidir. Yapılan alan yazın taraması sonucunda, risk alma davranışları ve ergenin benmerkezci düşüncesi ile ilgili sınırlı sayıda çalışma olduğu ve bu çalışmaların benmerkezciliğin risk alma davranışlarını açıklama konusundaki sonuçlarının birbiri ile çeliştiği görülmüştür. Bazı araştırmacılar benmerkezciliğin risk alma davranışlarını yordadığını (Arnett, 1991; Greene, Krmar, Walters, Rubin ve Hale, 2000) belirtirken, diğerleri bu kavramın risk alma davranışlarını yordamadığını (Bright, McKillop ve Ryder, 2008; Frankenberger, 2004; Liu, 2011) belirtmektedir. Liu (2011) tarafından üniversite öğrencileri ile yürütülen çalışmada, madde kullanımı ve kişisel söylene arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Arnett (1991) üniversite öğrencileriyle yürüttüğü bir çalışmada, benmerkezciliğin 20li yaşlarda bir dereceye kadar azaldığını saptamıştır. Buna rağmen benmerkezciliğin risk alma davranışlarına katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

İleri ergenlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin risk alma davranışı ve benmerkezcilik sergiledikleri görülmektedir. Ancak yukarıdaki bölümde açıklandığı gibi benmerkezcilik ve risk alma davranışlarının ilişkili olup olmadığı konusunda çelişkili sonuçlar bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde, demografik özellikler, ebeveyn özellikleri, akran özellikleri ve benmerkezciliğin risk alma davranışları ile ilişkisini incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma, Ege Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde eğitim görmekte olan öğrenciler ile yürütülmüştür. Araştırmaya 18-25 yaş (Ort= 20.54, S= 1.33) aralığında toplam 410 öğrenci katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin 282'si kadın (% 69), 128'i erkek (% 31)'tir. Katılımcılara kendi ekonomik durumlarını nasıl tanımladıkları sorulmuş ve bu soruya göre algılanan ekonomik durum tanımlanmıştır. Katılımcılar ekonomik düzeyleri açısından incelendiğinde 38'i alt (% 9), 260'ı orta (% 64), 111'i üst (%27) sosyoekonomik düzeyden geldiklerini belirtmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu. Katılımcıların yaşı ve cinsiyeti gibi bilgileri elde edebilmek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Ayrıca form ile ebeveynlerin eğitimi ve geliri gibi konularda da bilgi toplanmıştır. Anne ve babanın eğitim düzeyi değişkenleri kullanılarak ebeveyn eğitim düzeyi değişkeni oluşturulmuştur. Her iki ebeveynin eğitim düzeyi alt ve üst olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır. Lise ve üstü eğitim derecesine sahip olanlar üst; ortaokul ve daha düşük eğitim düzeyine sahip olanlar alt olarak kodlanmıştır. Eğer ebeveynlerden biri üst eğitim düzeyine sahipse ebeveyn eğitimi değişkeni lise ve üstü, her iki ebeveyn de her alt eğitim düzeyinde ise ebeveyn eğitimi değişkeni lise altı olarak sınıflandırılmıştır.

Risk Alma Ölçeği. Bayar ve Sayıl (2005) tarafından geliştirilen ölçek sigara kullanımı, çakı, bıçak, kesici aletleri taşıma gibi bazı risk alma davranışlarını değerlendirmektedir. Yirmi beş maddeden oluşan ölçek 5'li likert (1=Hiçbir zaman, 5=Her zaman) biçiminde derecelendirilmektedir. Çalışmada, 12-18 yaş arası 66 katılımcı ölçekteki davranışları, hoş gitme, heyecan içirme, kuralları aykırılık ve ebeveynlerin izin verip vermemesi açısından değerlendirmişlerdir. Ölçekten alınan yüksek puanlar risk alma davranışlarının fazla olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .81'dir. Uludağlı ve Sayıl (2009) ölçeğin lise ve üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada maddelerin yaş grubuna uygunluğunu değerlendirerek ölçeğin 18 maddelik kısa formunu oluşturmuşlardır. Çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık

katsayısı .84'tür. Bu çalışma kapsamında da ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .86 olarak bulunmuştur.

Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeği. Sümer ve Güngör (1999) tarafından geliştirilen ölçek, algılanan çocuk yetiştirme stillerini ölçmektedir. Anne ve baba için iki boyutu olan ölçeğin her boyut için 22 maddesi bulunmakta ve 5'li likert (1=Hiç doğru değil, 5=Çok doğru) biçiminde derecelendirilmektedir. Sümer ve Güngör (1999) tarafından yapılan açımlayıcı faktör analizinde hem anne hem baba alt ölçeklerinde maddelerin çoğunluğunun iki faktöre toplandığı görülmektedir: Sıkı denetim/kontrol ve kabul/ilgi. Anne alt ölçeği için bu iki faktör varyansın %47.7'sini açıklarken, baba alt faktörü de benzer şekilde varyansın %47.7'sini açıklamıştır. Bu sonuçlar, ölçeğin ülkemiz için geçerli bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları kabul/ilgi için .81 (anne) ve .91 (baba) ve sıkı denetim/kontrol için .79 (anne) ve .91 (baba) olarak bulunmuştur. Bu çalışma kapsamında ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları kabul/ilgi için .90 (anne) ve .92 (baba) ve sıkı denetim/kontrol boyutu için .86 (anne) ve .86 (baba) olarak bulunmuştur.

Yeniden Hayali Seyirci Ölçeği. Elkind (1967) tarafından geliştirilen Hayali Seyirci Ölçeği, Lapsley ve Murphy (1985) tarafından yeniden gözden geçirilmiş ve yeni ölçek maddeleri eklenmiştir. Güney (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçeğin 25 maddesi bulunmakta ve 4'lü likert (1= Hiçbir zaman, 4=Sık sık) olarak derecelendirilmektedir. Yeniden Hayali Seyirci Ölçeğinde yer alan maddelerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .89'dur. Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .78'dir. Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için yapılan doğrulayıcı faktör analizinde modelin gerçek verilerle kabul edilebilir bir uyumu olduğu saptanmış ve 3 faktörlü yapı doğrulanmıştır: Havalılık, kendini önemli hissetme ve kendini gösterme (Güney, 2007). Bu çalışma kapsamında ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve 25. maddenin korelasyonunun düşük olduğu saptanmıştır. 25. madde çıkarılarak yapılan Cronbach alfa iç tutarlılık analizinde ölçeğin güvenilirlik katsayısı .86 olarak bulunmuştur.

Yeniden Kişisel Söylence Ölçeği. Elkind (1967) tarafından geliştirilen Kişisel Söylence Ölçeği, Lapsley ve Murphy (1985) tarafından yeniden gözden geçirilmiş ve Güney (2007) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Otuz altı maddeden oluşan ölçek 5'li likert (1= Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum) olarak değerlendirilmektedir. Yeniden Kişisel Söylence Ölçeğinde yer alan maddelerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .75, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .70'dir. Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve üç faktörlü bir yapı doğrulanmıştır:

Biriciklik, yaralanabilir olmama ve tam güçlülüktür (Güney, 2007). Bu çalışma kapsamında ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .79 olarak bulunmuştur.

İşlem

Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan araştırmanın etik izni alınmıştır. Ölçekler verilmeden önce katılımcılara araştırma hakkında gerekli açıklamalar yapılmış ve gönüllü olan öğrenciler sınıf ortamında araştırmaya alınmıştır. Hazırlanan ölçme bataryasının uygulanması 30-40 dakika sürmüştür. Uygulamalar 2. ve 3. yazar tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmadaki katılımcıların özellikleri frekans analizi ile sunulmuştur. Risk alma davranışları ile katılımcıların demografik, aile özellikleri, akran özellikleri ve benmerkezcilik arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Pearson korelasyon analizi ve hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde, demografik özellikler, ebeveyn özellikleri, akran özellikleri ve benmerkezciliğin risk alma davranışları ile ilişkisini incelemektir. Bu bölümde ilk olarak katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular; ikinci olarak araştırma kapsamında ele alınan değişkenler arasındaki korelasyonlara yönelik bulgular; son olarak da risk alma davranışını yordayan değişkenleri belirlemek için yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonuçları sunulmuştur.

Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Katılımcıların yaş, cinsiyet, ebeveyn eğitim düzeyi ve arkadaşlarıyla geçirdikleri süreye göre dağılımları Tablo 1'de sunulmuştur. Katılımcıların yaşları 18 ile 25 arasında değişmekte, çoğunluğu 20 yaşında (%34.8) ve yaş ortalamaları 20.54'tür (SS=1.33). Ayrıca katılımcıların 281'i (%68.9) kadın, 127'si (%31.1) erkek, cinsiyetini belirtmeyen 2 (%0.5) kişi vardır. Ebeveynler arasında lise ve üzeri eğitim seviyesine sahip olanların en yüksek oranda olduğu saptanmıştır. Arkadaşlarıyla çoğunlukla haftada 31 saatten daha fazla zaman geçirdikleri gözlenmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların yaş, cinsiyet, ebeveyn eğitimi ve arkadaşlarla geçirilen süreye göre sıklık dağılımı

		N	%
Yaş	18	2	1
	19	83	20
	20	154	37
	21	96	23
	22	37	9
	23	20	5
	24	11	3
	25	7	2
Cinsiyet	Kadın	282	69
	Erkek	128	31
Ebeveynlerin eğitim düzeyi	Lisenin altı	173	42
	Lise ve üzeri	235	58
Arkadaşlarla geçirilen süre	Hiç	5	1
	1-5 saat	20	5
	6-10 saat	33	8
	11-20 saat	46	11
	21-30 saat	36	9
	31 ve üstü	216	53
	Belirtilmemiş	54	13

Değişkenler Arası Korelasyonlar

Araştırmamızın amacı doğrultusunda yapılan korelasyon analizleri sonucunda, değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür (bkz. Tablo 2). Risk alma davranışı ile arkadaşlarla geçirilen saat ve kişisel söylence puanları arasında olumlu; anne kabul/ilgi ve baba kabul/ilgi puanları arasında olumsuz yönde anlamlı ilişki gözlenmiştir. Baba sıkı denetim/kontrol puanının anne sıkı denetim/kontrol ve hayali seyirci puanları ile olumlu; anne kabul/ilgi puanı ile olumsuz yönde anlamlı biçimde ilişkili olduğu bulunmuştur. Kişisel söylence ile hayali seyirci puanları arasında olumlu yönde anlamlı ilişki gözlenmiştir.

Tablo 2. Araştırmanın değişkenleri arasındaki korelasyonlar

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1-Yaş	-								
2-Risk alma	.19**	-							
3-Arkadaşla geçirilen saat	.09	.26**	-						
4-Baba kabul/ilgi	-.14**	-.18**	-.01	-					
5-Baba sıkı denetim/kontrol	-.06	.01	-.01	-.14**	-				
6-Anne kabul/ilgi	-.08	-.18**	-.04	.40**	-.13**	-			
7-Anne sıkı denetim/kontrol	-.02	-.02	-.09	-.06	.46**	-.17**	-		
8-Kişisel söylence	.02	.14**	.01	.03	.08	.06	.08	-	
9-Hayali seyirci	-.14**	.06	-.02	-.01	.20**	.03	.15	.21**	-

* $p < .05$, ** $p < .01$

Risk Alma Davranışlarına İlişkin Çoklu Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Katılımcıların Risk Alma Ölçeği kullanılarak hesaplanan risk alma puanını yordayan değişkenlerin hangileri olduğunu anlamak üzere hiyerarşik regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analizlere başlamadan önce veri seti eksik değer, aşırı değer, normal dağılım ve çoklu bağlantısallık açısından incelenerek hiyerarşik regresyon analizinin varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığı test edilmiştir. Değişkenler için veri seti incelendiğinde aşırı değerlere rastlanmamıştır. Çoklu bağlantısallık incelendiğinde ise Durbin-Watson değerinin 1.5 ile 2.5 arasında olduğu, VIF değerlerinin (Variance Inflation Factor) 10'dan küçük ve Tolerans değerlerinin (Tolerance Value) .10'dan küçük olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle çoklu bağlantısallığın olmadığı ve veri setinin hiyerarşik regresyon analizinin varsayımlarını karşıladığı görülmüştür. Katılımcıların her bir değişken için sırasıyla minimum, maksimum, ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 3'te sunulmuştur. Değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin kabul edilebilir sınırlar (-2 ve +2) arasında olduğu görülmüştür. Katılımcılar için çoklu değişkende uç değerlerin belirlenmesine yönelik olarak Mahalanobis değeri hesaplanmıştır. Veri seti incelendiğinde .01'den küçük anlamlılık değerine sahip olan 11 katılımcı tespit edilmiştir. Veri kaybını önlemek amacıyla bu katılımcılar da analize dahil edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların minimum, maksimum, ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerlerinin dağılımı

	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	Çarpıklık	Basıklık
Risk alma	18	80	34.079	11.184	1.076	1.225
Baba kabul/ilgi	5	55	37.655	10.424	-.628	-.185
Baba denetim/kontrol	5	55	37,655	10.424	.649	.288
Anne kabul/ilgi	3	55	43.833	8.516	-1.110	1.527
Anne denetim/kontrol	3	55	25.758	8.428	.472	.064
Kişisel söylence	49	137	90.343	15.198	-.00,	-.012
Hayali seyirci	24	96	57.228	11.641	.054	.478

Hiyerarşik regresyon analizinde değişkenler dört blokta analize alınmış, böylece risk alma puanlarının açıklanmasına yönelik özgün katkılar belirlenmeye çalışılmıştır. Alanyazında risk alma davranışları ile ilişkili olduğu bilinen demografik, akran ve aile özelliklerinin ardından benmerkezciliğin risk alma davranışları üzerindeki özgün katkısını belirlemek için değişkenler bu sırada analize alınmıştır. Araştırmaya katılanların risk alma puanını yordayan değişkenlerin saptanması için risk alma puanı bağımlı ölçüm olarak kullanılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri kontrol değişkeni olarak ilk blokta regresyon analizine katılmıştır (yaş; cinsiyet: kadın=0, erkek=1; ebeveyn eğitimi: lise altı = 0, lise ve üstü = 1 biçiminde analize “dummy” olarak girilmiştir). İkinci blokta arkadaşla geçirilen saat, üçüncü blokta Çocuk Yetiştirme Stilleri Ölçeğinin baba kabul/ilgi, baba sıkı denetim/kontrol, anne kabul/ilgi, anne sıkı denetim/kontrol puanı ve son blokta da Yeniden Kişisel Söylence Ölçeğinin kişisel söylence puanı ile Yeniden Hayali Seyirci Ölçeğinin hayali seyirci puanı kullanılmıştır. Risk alma puanının yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4’te görüldüğü üzere, birinci blokta yaş, cinsiyet ve ebeveyn eğitimi değişkenleri risk alma davranışı puanını anlamlı düzeyde olumlu yönde yordamaktadır. Kontrol değişkenleri risk alma davranışı varyansının %21’ini açıklamaktadır, $F(3, 322) = 27.76, p < .001$. Kontrol değişkenleri arasında risk alma davranışını yordamaya en çok katkıda bulunan değişkenin cinsiyet olduğu görülmüştür ($\beta = .36, t = 7.18, p < .001$). İkinci blokta arkadaşla geçirilen saat, risk alma puanını anlamlı şekilde olumlu yönde yordamakta ve açıklanan varyansa .06’lık bir katkı yapmaktadır ($\beta = .26, t = 5.37, p < .001$). İkinci blokta

varyansın %27'si açıklanmaktadır, $F(4, 322) = 29.84, p < .001$. Üçüncü blokta risk alma puanını baba kabul/ilgi puanı anlamlı şekilde olumlu yönde yordamakta ($\beta = -.11, t = -1.12, p < .035$) ve açıklanan varyansa .03'lük bir katkı yapmaktadır. Bu blokta varyansın %30'u açıklanmaktadır, $F(8, 322) = 16.40, p < .001$. Dördüncü blokta risk alma puanını kişisel söylence puanı anlamlı şekilde olumlu yönde yordamakta ($\beta = .12, t = 2.51, p < .012$) ve açıklanan varyansa .02'lik bir katkı yapmaktadır. Bu blokta toplam varyansın %32'si açıklanmaktadır, $F(10, 322) = 14.50, p < .001$.

Her blokta risk almayı anlamlı şekilde yordayan değişkenler topluca değerlendirildiğinde, yaşı büyük olan, ebeveyn eğitim düzeyi yüksek olan, arkadaşlarla daha fazla vakit geçiren, babalarından yeterli düzeyde kabul/ilgi görmeyen, kişisel söylence düzeyi yüksek olan, erkek katılımcıların daha fazla risk alma davranışı sergilediği görülmüştür.

Tablo 4. Hiyerarşik regresyon analizi sonuçları

	B	t	Kısmi R ²	R ²	ΔR^2	p
1. Blok:						
Kontrol Değişkenleri			.20***	.21***	.20***	.000
Yaş	.19***	3.65				.000
Cinsiyet	.36***	7.18				.000
Ebeveyn eğitimi	.22***	4.28				.000
2. Blok: Arkadaş Değişkenleri			.26***	.27***	.26**	.000
Yaş	.17**	3.35				.001
Cinsiyet	.37***	7.62				.000
Ebeveyn eğitimi	.22***	4.54				.000
Arkadaşla geçirilen saat	.26***	5.37				.000
3. Blok: Ebeveyn Değişkenleri			.28*	.30*	.28*	.048
Yaş	.16**	3.19				.002
Cinsiyet	.37***	7.64				.000
Ebeveyn eğitimi	.23***	4.60				.000
Arkadaşla geçirilen saat	.24***	5.08				.000
Baba kabul/ilgi	-.11*	-2.12				.035
Baba sıkı denetim/kontrol	.04	.70				.482
Anne kabul/ilgi	-.05	-.94				.347
Anne sıkı denetim/kontrol	-.02	-.33				.744
4. Blok: Benmerkezcilik Değişkenleri			.30**	.32**	.30*	.006
Yaş	.17**	3.42				.001
Cinsiyet	.35***	7.15				.000

Ebeveyn eğitimi	.22***	4.45	.000
Arkadaşla geçirilen saat	.24***	5.09	.000
Baba kabul/ilgi	-.11*	-2.01	.046
Baba sıkı denetim/kontrol	.02	.38	.706
Anne kabul/ilgi	-.07	-1.30	.193
Anne sıkı denetim/kontrol	-.04	-.74	.462
Kişisel söylence toplam puanı	.12*	2.51	.012
Hayali seyirci toplam puanı	.08	1.69	.093

* $p < .05$, ** $p < .01$,

*** $p < .001$

TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde, demografik özellikler, ebeveyn özellikleri, akran özellikleri ve benmerkezciliğin risk alma davranışları ile ilişkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda birinci blokta demografik, ikinci blokta arkadaş, üçüncü blokta ebeveynlik stilleri ve dördüncü blokta benmerkezcilik değişkenleri hiyerarşik regresyon analizine girilmiştir. Yapılan analizde demografik (erkek olmanın, daha büyük yaşta olmanın, ebeveynlerin eğitim düzeyinin yüksek olmasının), akran (arkadaşlarla daha fazla vakit geçirme), aile (babalardan kabul/ilgi görmeme) ve benmerkezcilik (yüksek kişisel söylence düzeyi) özelliklerinin risk alma davranışının anlamlı birer yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Çalışmadaki katılımcılar ileri ergenlik dönemindedir ve elde edilen sonuç, alanyazınla uyumlu biçimde yaş arttıkça risk alma davranışlarının arttığını göstermektedir (Bayar ve Sayıl, 2005; Ravert vd., 2009; Uludağlı ve Sayıl, 2009). Ailelerinden ayrılan ve pek çok konuda kendisi karar almaya başlayan (arkadaş seçimi, yurda dönme saati, alkol ve madde kullanıp kullanmama vb.) üniversite öğrencileri, farklı arkadaş ortamlarında çeşitli risk alma davranışlarını deneme fırsatına sahip olmaktadır. Cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında, bu çalışmada alan yazında olduğu gibi, erkeklerin kadınlardan daha fazla risk alma davranışı sergilediği görülmüştür (Bayar ve Sayıl, 2005; Paetsch ve Bertrand, 1997; Uludağlı ve Sayıl, 2009; Yılmaz, 2000). Bu farklılığın, erkeklerin kadınlara göre risk algısının daha düşük olması, risk davranışlarının sonuçlarını daha olumlu değerlendirmeleri ve ebeveynlerin erkeklerin risk içeren davranışlarını daha fazla onaylaması gibi etmenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir (Block, 1983; Harris, Jenkins ve Glaser, 2006; Spigner, Hawkins ve Loren, 1993). Ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça risk alma davranışlarının arttığı yönündeki bulgu da alanyazındaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir (Hawkins vd., 1992). Arnett (1992) toplumsallaşmada, çocuğun risk alma davranışını etkileyecek olan üç uygulamaya işaret etmektedir: Ailenin yanlış ve doğru konusundaki inançlarını

çocuklarıyla net bir biçimde paylaşması ve bunları çocuklara aktarması; aile işlerinin yapılması ya da sürdürülmesi için çocuk doğrulması ve inanç ve görevler konusunda çocuğun aile tarafından zorlanması. Yazar, az ceza uygulama, düşük beklentiye sahip olma ve davranış seçimleri konusunda daha özgür bırakma uygulamalarıyla tanımladığı geniş toplumsallaştırmanın risk alma davranışlarını arttıracığını belirtmektedir. Ülkemizde çocuğun değeri çalışmasının ardından Kağıtçıbaşı (1993), ekonomik gelişmeye ve eğitim düzeyinin artmasına koşut olarak çocuğun yaşlılık güvencesi olarak değerinin ve çocuktan bağımlı ve itaatkar olma beklentisinin azaldığını vurgulamaktadır. Ülkemizde yapılan bir çalışmada da yüksek eğitilmiş ebeveynlere sahip olan ergenlerin risk alma davranışlarının daha fazla olması, yüksek eğitilmiş ebeveynlerin risk alan çocuklarına karşı daha az cezalandırıcı ve daha fazla hoşgörülü davranışları ile açıklanmıştır (Yılmaz, 2000).

Mevcut araştırmadan elde edilen bulguya göre, arkadaşlarla geçirilen zaman arttıkça risk alma davranışları da artmaktadır. Alanyazında arkadaşları risk alanların risk alma davranışlarının arttığı bilinmektedir (Ary vd., 1999; Barber vd., 1999; Paetsch ve Bertrand, 1997; Rai vd., 2003; Siyez ve Aysan, 2007; Yılmaz, 2000). Dolayısıyla akranlarla geçirilen zaman arttıkça risk alma davranışlarını gerçekleştirmek için fırsat ve zaman da artmaktadır. Ayrıca akranların baskısı da risk alma davranışlarını arttırmaktadır (Güney Karaman, 2013). Akranla geçirilen zaman arttıkça akran baskısının da artacağı düşünülebilir. Çalışmamızda ayrıca annenin kabulü/ilgisi ergenin risk alma davranışlarını açıklamazken, babalarından kabul/ilgi gören ergenlerin risk alma davranışlarının azaldığı bulunmuştur. Alanyazında da babayla ilişkinin anneye göre daha iyi yordayıcı olduğu belirtilmektedir (Kuterovac-Jagodic ve Kerestes, 1997; Liu, 2008). Ailede babalar daha çok güç ve otoriteye sahip olduklarından babaların davranışları çocuk üzerinde daha etkili olabilir. Toplumumuzda çocukların bakım ve eğitimi ile genellikle annelerin ilgilendiği bilinmektedir. Annelerinin yanı sıra babalarından da kabul/ilgi gören ergenlerin daha fazla yakınlık ve sıcaklık algılaması onların algıladığı toplam kabulü/ilgiyi artırarak ergenlerin risk alma davranışlarını azaltıyor olabilir (Gecas ve Schwalbe, 1986). Ebeveynleriyle iyi ilişkiye sahip olan ve az sorun yaşayan ergenlerin daha az risk alma davranışı sergilediği bilinmektedir (Fisher ve Feldman, 1998; Lansford, Criss, Pettit, Dodge ve Bates, 2003; Machamer ve Gruber, 1998; Yılmaz, 2000). Benmerkezciliğin kişisel söylene ve hayali seyirci kitlesi ile değerlendirildiği bu çalışmada, kişisel söylencenin risk alma davranışlarını alanyazın ile tutarlı biçimde anlamlı olarak yordadığı görülmüştür (Alberts vd., 2007; Greene vd., 2000; Güney Karaman, 2013; Serovich ve Greene, 1997). Serovich ve Greene (1997), üniversite öğrencilerinde kişisel söylencenin risk alma davranışlarını yordadığını bulmuşlardır. Ergenlerin kendilerinin biricik ve incinmez olduğuna ilişkin düşüncesini içeren kişisel söylene değerlendirmeleri arttıkça risk alma davranışları da artmaktadır. Ergen, kişisel söylene nedeniyle kötü olan şeylerin

kendi başına gelmeyeceğine inanmaktadır. Diğer bir deyişle ergen ölmeyeceğini, hamile kalmayacağını veya okuldan atılmayacağını düşünmektedir (Elkind, 1967). Bu nedenle de risk alma davranışlarını daha fazla deneyimlemektedir.

Mevcut çalışmada risk alma davranışları ile hayali seyirci değil, kişisel söylencenin ilişkili olduğu bulunmuştur. Elkind (1967) de hayali seyirciden ziyade kişisel söylencenin risk alma davranışları ile ilişkili olduğunu savunmaktadır. Risk alma davranışlarını açıklamak için kişisel söylence daha iyi bir çerçeve sunmaktadır. Kendilerinin biricik, incinmez olduklarını düşünen ve hamile kalma, yaralanma gibi kötü olayların kendi başlarına geleceğine inanmayan ergenler risk almaya daha yatkın olmaktadır (France, 2000). Bu çalışmadaki sonuçla çelişen biçimde ülkemizde yapılan bir araştırmada, hayali seyirci kitlesinin risk alma davranışlarını yordadığı bulunmuştur. Bu araştırmada orta ergenlik döneminde olan lise öğrencileri ile çalışıldığı görülmektedir (Güney Karaman, 2013). Hayali seyirci kitlesinin ilk ve orta ergenlikte varlığını sürdürdüğü ancak yaşanan deneyimlerle ileri ergenlikte azalması olasıdır. Bu çalışmada üniversite öğrencileri ile çalışıldığından, hayali seyirci düşüncesinin azalmaya başladığı, ancak kişisel söylencenin varlığını sürdürdüğü düşünülebilir (Alberts vd., 2007).

Bu çalışmada birtakım sınırlılıklar bulunmaktadır. İlk ve en önemli sınırlılığı sadece üniversite öğrencileri ile çalışılmasıdır. Milli Eğitim Müdürlüğü'nden Risk Alma Ölçeği'nin maddelerinin bir bölümü için izin alınmadığından ortaöğretim kurumlarında uygulama yapılamamış ve bu nedenle farklı yaş dönemleri karşılaştırılamamıştır. Bu çalışmanın bir başka sınırlılığı kesitsel bir çalışma olmasıdır. Risk alma davranışlarının boylamsal olarak incelenmesi nedensel ilişkiler konusunda daha geçerli bilgi sağlayacaktır. Ayrıca çalışmada yalnızca üniversite öğrencilerinden bilgi toplanmıştır. Aile, akran gibi diğer kaynaklardan bilgi toplanmamıştır.

İlerideki çalışmalarda ergen benmerkezciliğinin risk alma davranışları ile ilişkisinin gelişimsel olarak incelenmesi önemlidir. Benmerkezci düşünce ve risk alma davranışlarının tüm yaşam boyunca incelenerek hem kesitsel hem boylamsal çalışmalarla irdelenmesi önerilmektedir. Risk alma davranışların akranlarla geçirilen zaman dışında akranların risk alma davranışları ve ilişkilerinin niteliğinin dikkate alındığı çalışmalarla benmerkezciliğin incelenmesi önemlidir. İlerideki çalışmalarda farklı kaynaklardan da bilgi edinilmesi önerilmektedir. Öğrencilerin ailelerinden ve akranlarından bilgi toplanması bilgilerin geçerliliğine katkı sağlayacaktır.

Risk alan üniversite öğrencileri ile çalışan uzmanların demografik, akran ve aile özellikleri yanı sıra onların bilişsel özelliklerini dikkate almaları müdahale çalışmaları bakımından önemlidir. Üniversite örneğinde benmerkezciliği inceleyen sınırlı çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma ile kişisel söylencenin risk

alma davranışlarını arttırdığı bulunarak alan yazına katkı sağlanmıştır. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinde kişisel söylencenin dikkate alınması ve gerçeğe uygun değerlendirmelerin oluşturulması onların risk alma davranışlarını etkileyecektir. Risk alan üniversite öğrencileri ile çalışan uzmanların bu öğrencilerin kişisel söylencelerini dikkate almaları ve azaltmayı hedeflemeleri risk alma davranışlarının azaltılmasına katkı sağlayacaktır.

Türkan Yılmaz Irmak. Ege Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nden mezun olduktan sonra aynı üniversitede Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamladı. Ege Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde doktor öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Çalışma konuları arasında istismar, risk alma davranışları, dayanıklılık, çocuk suçluluğu ve önleyici müdahale çalışmaları bulunmaktadır.

Türkan Yılmaz Irmak completed her Bachelor's degree in psychology and MSc degree and Ph.D. in the field of developmental psychology at Ege University. She has been working as an assistant professor in Psychology Department at Ege University. Her research interests include topics as, child abuse, risk taking behaviors, resilience, juvenile delinquency and preventive intervention studies.

Rukiye Kızıltepe. Ege Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışan Rukiye Kızıltepe, Mersin Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde lisans, Ege Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı'nda yüksek lisansını tamamlamış ve aynı bölümde doktora çalışmasını sürdürmektedir. Çalışma alanları arasında çocuk istismarı ve ihmal, ergenlikte gelişimsel problemler ve önleyici müdahale çalışmaları bulunmaktadır.

Rukiye Kızıltepe has been working as a research assistant in Psychology Department at Ege University. She has a bachelor's degree in Psychology from Mersin University and master's degree in Psychology from Ege University. She is currently a PhD candidate at the same department. Her research interests include topics as, child abuse and neglect, risk taking behaviors, developmental problems in adolescence and preventive intervention studies.

Durdane Gümüştten. Ege Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Dicle Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde lisans, Ankara Üniversitesi Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı'nda yüksek lisansını tamamlamış ve halen Ege Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı'nda doktora eğitimine devam etmektedir. Çalışma konuları arasında ebeveyn-çocuk ilişkileri, eşler arası ilişkiler, risk alma davranışları, ergenin psikolojik uyumu, çocuk suçluluğu ve akran zorbalığını önleyici müdahale programları yer almaktadır.

She is working as a research assistant in the Department of Psychology in Ege University. She has a bachelor's degree in Psychology from Dicle University and master's degree in Developmental Psychology from Ankara University. She is currently a PhD candidate in the field of psychology at Ege University. Her research interests include topics as, parent-child relations, marital relations, risk taking behavior, psychological adjustment of adolescent, preventive intervention programs for juvenile delinquency and peer bullying.

N. Banu Çengelci Özekes. Ege Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde doktor öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. ODTÜ Psikoloji Bölümü'nden lisans, Hacettepe Üniversitesi Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans ve Ege Üniversitesi Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı'nda doktora eğitimini tamamlamıştır. Çalışma konuları arasında yaşlılık, bilişsel gelişim, ebeveynlik ve gelişimsel problemler bulunmaktadır.

N. Banu Çengelci Özekes has been working as an assistant professor in Psychology Department at Ege University. She completed her Bachelor's degree in psychology from ODTU and MSc degree in developmental psychology at Hacettepe University and Ph.D. in the field of developmental psychology at Ege University. Her research interests include topics as, aging, cognitive development, parenting, and developmental problems.

Yazar Katkıları / Author Contributions

Veri toplama ve analiz kısmında DG, RK ve TYI birlikte çalışmıştır. Yazım ve düzenleme kısmı ise TYI, DG, RK ve BÇÖ tarafından birlikte tamamlanarak çalışma yayınlanmak üzere son haline getirilmiştir.

For the data collection and analyses, DG, RK and TYI worked together. TYI, RK, DG and BCO contributed to the drafting, revising and finalizing the work for publication.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.

The authors declared no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

Fonlama / Funding

Bu çalışma Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Projeleri Koordinatörlüğü tarafından 15EDB015 proje numarası ile desteklenmiştir.

This study was supported by Ege University Scientific Research Projects Coordination Unit of with the project number 15EDB015.

Etik Bildirim / Ethical Standards

Çalışma için etik izin Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan alınmıştır.

Ethical permission was granted from Ege University Scientific Research and Publication Ethics Committee.

ORCID

Türkan Yılmaz Irmak <https://orcid.org/0000-0003-0777-7595>

Rukiye Kızıltepe <https://orcid.org/0000-0001-8076-3419>

Durdane Gümmüşten <https://orcid.org/0000-0002-2234-0503>

N. Banu Çengelci Özekes <https://orcid.org/0000-0001-5020-9417>

KAYNAKÇA

- Adalbjarnardottir, S. ve Hafsteinsson, L. G. (2001). Adolescents' perceived parenting styles and their substance use: Concurrent and longitudinal analyses. *Journal of Research on Adolescence*, 11(4), 401-423. doi: 10.1111/1532-7795.00018
- Agnew, R. (1991). The interactive effects of peer variables on delinquency. *Criminology*, 29(1), 47-72. doi:10.1111/j.1745-9125.1991.tb01058.x
- Alberty, A., Elkind, D. ve Ginsberg, S. (2007). The personal fable and risk-taking in early adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 36(1), 71-76. doi:10.1007/s10964-006-9144-4
- Aras, Ş., Günay, T., Özcan, S. ve Orçin, E. (2007). İzmir ilinde lise öğrencilerinin riskli davranışları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 186-196.
- Arnett, J. (1991). Still crazy after all these years: Reckless behavior among young adults aged 23-27. *Personality and Individual Differences*, 12(12), 1305-1313.
- Arnett, J. (1992). Reckless behavior in adolescence: A developmental perspective. *Developmental Review*, 12(4), 339-373. doi: 10.1016/0273-2297(92)90013-R
- Arnett, J. J. (1999). Adolescent storm and stress, reconsidered. *American Psychologist*, 54, 317-326. doi:10.1037/0003-066X.54.5.317
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. doi:10.1037/0003-066X.55.5.469
- Ary, D. V., Duncan, T. E., Duncan, S. C. ve Hops, H. (1999). Adolescent problem behavior: The influence of parents and peers. *Behaviour Research and Therapy*, 37(3), 217-230. doi:10.1016/S0005-7967(98)00133-8
- Barber, J. G., Bolitho, F. ve Bertrand, L. D. (1999). Interpersonal versus peer group predictors of adolescent drug use. *Children and Youth Services Review*, 21, 565-579. doi:10.1016/S0190-7409(99)00039-0
- Bayar, N. ve Sayıl, M. (2005). Brief report: Risk taking behaviors in a non-western urban adolescent sample. *Journal of Adolescence*, 28, 671-676. doi:10.1016/j.adolescence.2005.01.010
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95. doi:10.1177/0272431691111004
- Block, J. H. (1983). Differential premises arising from differential socialization of the sexes: Some conjectures. *Child Development*, 1335-1354.
- Bright, S. J., McKillop, D., & Ryder, D. (2008). Cigarette smoking among young adults: Integrating adolescent cognitive egocentrism with the trans-theoretical model. *Australian Journal of Psychology*, 60(1), 18-25.
- Chassin, L., Hussong, A. M., Barrera, M., Molina, B. S. G., Trim, R. ve Ritter, J. (2004). Adolescent substance use. R. M. Lerner ve L. Steinberg (Ed), *Handbook of adolescent psychology* (2. baskı) içinde, (s. 665-696). Hoboken, NJ: Wiley & Sons.
- Chein, J., Albert, D., O'Brien, L., Uckert, K. ve Steinberg, L. (2011). Peers increase adolescent risk taking by enhancing activity in the brain's reward circuitry. *Developmental Science*, 14(2), F1-F10. doi: 10.1111/j.1467-7687.2010.01035.x
- Demos, J. ve Demos, V. (1969). Adolescence in historical perspective. *Journal of Marriage and the Family*, 31, 632-638.
- Elkind, D. (1967). Egocentrism in adolescence. *Child Development*, 38, 1025-1034.

- Elkind, D. (1980). Strategic interactions in early adolescence. J. Adelson (Ed.), *Handbook of adolescent psychology* içinde, (s. 432-444). New York: Wiley.
- Fisher, L. ve Feldman, S. (1998). Familial antecedents of young adult health risk behavior: A longitudinal study. *Journal of Family Psychology*, 12, 66-80. doi:10.1037/0893-3200.12.1.66
- France, A. (2000). Towards a sociological understanding of youth and their risk-taking. *Journal of Youth Studies*, 3(3), 317-331. doi:10.1080/713684380
- Frankenberger, K. D. (2004). Adolescent egocentrism, risk perceptions, and sensation seeking among smoking and nonsmoking youth. *Journal of Adolescent Research*, 19(5), 576-590. doi:10.1177/0743558403260004
- Gardner, M. ve Steinberg, L. (2005). Peer influence on risk taking, risk preference, and risky decision making in adolescence and adulthood: An experimental study. *Developmental Psychology*, 41(4), 625-635. doi:10.1037/0012-1649.41.4.625
- Gecas, V. ve Schwalbe, M. L. (1986). Parental behavior and adolescent self-esteem. *Journal of Marriage and the Family*, 37-46.
- Greene, K., Krcmar, M., Walters, L. H., Rubin, D. L. ve Hale, L. (2000). Targeting adolescent risk-taking behaviors: The contributions of egocentrism and sensation-seeking. *Journal of Adolescence*, 23(4), 439-461. doi:10.1006/jado.2000.0330
- Güney, N. (2007). *Ergenlikte risk almanın içsel kaynaklarının benmerkeçlilik, akran baskısı, sosyo-ekonomik düzey ve cinsiyet açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güney K., N. (2013). Investigation of motives for adolescent risk taking in terms of egocentrism, peer pressure, ses and gender. *İlköğretim Online*, 12(2), 445-460.
- Haller, D. M., Meynard, A., Lefebvre, D., Hasselgård-Rowe, J., Broers, B. ve Narring, F. (2015). Excessive substance use among young people consulting family doctors: A cross-sectional study. *Family Practice*, 32(5), 500-504. doi:10.1093/fampra/cmv058
- Harris, C. R., Jenkins, M. ve Glaser, D. (2006). Gender differences in risk assessment: why do women take fewer risks than men? *Judgment and Decision Making*, 1(1), 48-63.
- Hawkins, J. D., Catalona, R. F. ve Miller, J. Y. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood: Implications for substance abuse prevention. *Psychological Bulletin*, 112, 64-105. doi:10.1037/0033-2909.112.1.64
- Huebner, A. J. ve Howell, L. W. (2003). Examining the relationship between adolescent sexual risk-taking and perceptions of monitoring, communication, and parenting styles. *Journal of Adolescent Health*, 33(2), 71-78. doi:10.1016/S1054-139X(03)00141-1
- Irwin, C. E. (2010). Young adults are worse off than adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 46(5), 405-406. doi:10.1016/j.jadohealth.2010.03.001
- Jessor, R. (1991). Risk behavior in adolescence: A psychosocial framework for understanding and action. *Journal of Adolescent Health*, 12, 597-605. doi:10.1016/1054-139X(91)90007-K
- Jessor, R., Donovan, J. E. ve Costa, F. M. (1994). *Beyond adolescence: Problem behavior and young adult development*. Cambridge University Press.
- Junger, M. ve Dekovic, M. (2003). Crime as risk-taking: Co-occurrence delinquent behavior, health-endangering behaviors, and problem behaviors. C. L. Britt ve M. R. Gottfredson. (Ed.) *Control theories of crime and delinquency* içinde (s. 213-248). New Jersey: Transaction Publishers.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1993) *İnsan-aile-kültür*. (2. Baskı) İstanbul: Remzi Kitabevi

- Kandel, D. B. (1985). On processes of peer influences in adolescent drug use: A developmental perspective. *Alcohol and Substance Abuse in Adolescence*, 139-163. doi:10.1300/J251v04n03_07
- Kıran-Esen, B. (2003). Akran baskısı, akademik başarı ve yaş değişkenlerine göre lise öğrencilerinin risk alma davranışının yordanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 79-85.
- Kuterovac-Jagodić, G. ve Keresteš, G. (1997). Perception of parental acceptance-rejection and some personality variables in young adults. *Društvena istraživanja*, 6, 447-491.
- Landicho, D. L. C., Cabanig, M. C. A., Cortes, M. S. F., & Villamor, B. J. B. (2014). Egocentrism and risk-taking among adolescents. *Asia Pacific Journal of Multidisciplinary Research*, 2(3), 132-142.
- Lansford, J. E., Criss, M. M., Pettit, G. S., Dodge, K. A. ve Bates, J. E. (2003). Friendship quality, peer group affiliation, and peer antisocial behavior as moderators of the link between negative parenting and adolescent externalizing behavior. *Journal of Research on Adolescence*, 13, 161-184. doi:10.1111/1532-7795.1302002
- Lapsley, D. K. ve Murphy, M. N. (1985). Another look at the theoretical assumptions of adolescent egocentrism. *Developmental Review*, 5(3), 201-217. doi:10.1016/0273-2297(85)90009-7
- Liu, Y. L. (2008). An examination of three models of the relationships between parental attachments and adolescents' social functioning and depressive symptoms. *Journal of Youth and Adolescence*, 37(8), 941-952. doi: 10.1007/s10964-006-9147-1
- Liu, X. (2011). *Relationships among the personal fable, drug use and parental monitoring in adolescents and young adults*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, West Virginia University.
- Machamer, A. M. ve Gruber, E. (1998). Secondary school, family, and educational risk: Comparing American Indian adolescents and their peers. *Journal of Educational Research*, 91(6), 357-369. doi:10.1080/00220679809597565
- Millstein, S. G. ve Halpern-Felsher, B. L. (2002). Judgments about risk and perceived invulnerability in adolescents and young adults. *Journal of Research on Adolescence*, 12(4), 399-422. doi: 10.1111/1532-7795.00039
- Ögel, K., Çorapçıoğlu, A., Sır, A., Tamar, M., Tot, Ş., Doğan, O. ve ark. (2004). Dokuz ilde ilk ve ortaöğretim öğrencilerinde tütün, alkol ve madde kullanım yaygınlığı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 15, 112-118.
- Paetsch, J. J. ve Bertrand, L. D. (1997). The relationship between peer, social, and school factors, and delinquency among youth. *Journal of School Health*, 67, 27-32. doi:10.1111/j.1746-1561.1997.tb06291.x
- Park, M. J., Scott, J. T., Adams, S. H., Brindis, C. D. ve Irwin Jr, C. E. (2014). Adolescent and young adult health in the United States in the past decade: little improvement and young adults remain worse off than adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 55(1), 3-16. doi:10.1016/j.jadohealth.2014.04.003
- Peterson, K. L. ve Roscoe, B. (1991). Imaginary audience behavior in older adolescent females. *Adolescence*, 26(101), 195-200
- Rai, A. A., Stanton, B., Wu, Y., Li, X., Galbraith, J., Cottrell, L. ve ark., (2003). Relative influences of perceived parental monitoring and perceived peer involvement on adolescent risk behaviors: An analysis of six cross-sectional data sets. *Journal of Adolescent Health*, 33(2), 108-118. doi:10.1016/S1054-139X(03)00179-4

- Ravert, R. D., Schwartz, S. J., Zamboanga, B. L., Kim, S. Y., Weisskirch, R. S. ve Bersamin, M. (2009). Sensation seeking and danger invulnerability: Paths to college student risk-taking. *Personality and Individual Differences*, 47(7), 763-768. doi:10.1016/j.paid.2009.06.017
- Sawyer, S. M., Afifi, R. A., Bearinger, L. H., Blakemore, S. J., Dick, B., Ezech, A. C. ve Patton, G. C. (2012). Adolescence: A foundation for future health. *The Lancet*, 379(9826), 1630-1640. doi: 10.1016/S0140-6736(12)60072-5
- Sawyer, S. M., Azzopardi, P. S., Wickremarathne, D. ve Patton, G. C. (2018). The age of adolescence. *The Lancet Child and Adolescent Health*. doi:10.1016/S2352-4642(18)30022-1
- Schwartz, P. D., Maynard, A. M. ve Uzelac, S. M. (2008). Adolescent egocentrism: A contemporary view. *Adolescence*, 43(171), 441-448.
- Serovich, J. M. ve Greene, K. (1997). Predictors of adolescent sexual risk taking behaviors which put them at risk for contracting HIV. *Journal of Youth and Adolescence*, 26(4), 429-444. doi:10.1023/A:1024581305264
- Simons-Morton, B., Lerner, N. ve Singer, J. (2005). The observed effects of teenage passengers on the risky driving behavior of teenage drivers. *Accident Analysis & Prevention*, 37(6), 973-982. doi:10.1016/j.aap.2005.04.014
- Siyez, D. M. ve Aysan, F. (2007). Ergenlerde görülen problem davranışların psiko-sosyal risk faktörleri ve koruyucu faktörler açısından yordanması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 145-172.
- Spigner, C., Hawkins, W. E. ve Loren, W. (1993). Gender differences in perception of risk associated with alcohol and drug use among college students. *Women & Health*, 20(1), 87-97. doi:10.1300/J013v20n01_06
- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik* (Çev. Ed. F. Çok). Ankara: İmge Yayınları.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14, 35- 58.
- Uludağlı, N. P. ve Sayıl, M. (2009). Orta ve ileri ergenlik döneminde risk alma davranışı: Ebeveyn ve akranların rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12, 14-24.
- Yılmaz, T. (2000). *Ergenlerde risk alma davranışlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Whiting, B. B. ve Whiting, J. W. M. (1975). *Children of six cultures: A psycho-cultural analysis*. Cambridge, MA: Harvard University.

Extended Abstract

Introduction: Risk taking behaviors such as alcohol use, unprotected sex, and exceeding speed limit have long-term detrimental effects on the health and education. These behaviors can negatively affect the transition to adulthood (Arnett, 1999). Therefore, examining these behaviors is essential for the university students as well as the society.

There are numerous models and theories which explain risk factors of risk taking behavior to prevent and intervene. Elkind (1967)'s Adolescent Egocentrism Model is one of the important theories focusing on the individual characteristics of adolescents. Elkind (1967) stated that adolescents have cognitively a capacity to assess the other's thoughts and feelings, however they exhibit a different egocentrism due to developmental characteristics and changes in adolescence. They turn their attention to themselves, so their mind is often busy with their own appearance and characteristics. They think that the other people are also concerned with their behaviors and appearance. Thus, Elkind (1967) pointed out that two forms of thought emerge in adolescence: personal fable and imaginary audience. In the literature, there are limited number of studies investigating the relationship between risk taking behaviors and adolescent egocentrism, and the findings of these studies are controversial. Some studies showed that personal fable and imaginary audience are associated with risk taking behaviors in adolescence (Greene, Krmar, Walters, Rubin, & Hale, 2000; Güney Karaman 2013); other studies report no association between egocentrism and risk taking behavior (Frankenberger, 2004). Thus, this study aims to investigate the effects of family and peer variables as well as adolescent egocentrism on risk taking behaviors in a sample of Turkish university students.

Method: The study sample consisted of 410 participants aged between 18 and 25. The participants' mean age was 20.54 (SD=1.33), 69 % of the sample was female. Among the parents who are the primary school graduates have the highest rate. It has been observed that most of the fathers work while most of the mothers do not. Most parents have been seen to be married and their socio-economic situation is medium. Most families are nucleus and adolescents live with their families. They spend their time with friends over 31 hours in a week. The sample completed a number of questionnaires including Risk Taking Scale (Bayar, & Sayıl, 2005), Revised Personal Fable Scale (Lapsley & Murphy, 1985; Güney-Karaman, 2013), Revised Imaginary Audience Scale (Lapsley & Murphy, 1985; Güney-Karaman, 2013), Parenting Styles Scale (Sümer & Güngör, 1999), Personal Information Form. In this study, ethical permission was taken from Ege University Scientific Research and Publication Ethics Board. All participants volunteered to take part in the study. The implementation of scales took approximately 20-30 minutes.

Results: The result of the correlation analysis showed that there were significant relations between the variables. It was found to be a positive relationship between risk taking behavior, and spending time with their friends, and personal fable. There was a negative relationship between mother acceptance/involvement and father

acceptance/involvement. It was found to be a positive relationship between father strict control/supervision, mother strict control/ supervision, and imaginary audience; a negative relationship between father strict control/ supervision, and mother acceptance/involvement. It was found to be a positive relationship between personal fable and imaginary audience.

A four-step hierarchical regression analysis was conducted to examine the predictors of risk taking behavior. Age, gender, and parental education level as the control variables were entered in the first step. The first step explained 21 % of the variance in risk taking behavior. In the second step of analysis, spending time with friends was entered into the model, which provided additional significant contribution (06 %) to the variance of the risk taking behavior. In the third step, father's acceptance/involvement, mother's acceptance/involvement, father's strict control/supervision, and mother's strict control/supervision were entered to the model. In this step, risk taking behavior was significantly predicted by father's acceptance/involvement. Personal fable and imaginary audience were entered in the last step. These variables provided additional significant contribution (02 %) to the variance. Consequently, the model explained 32 % of the variance in risk taking behaviors. In the last step, risk taking behavior was significantly predicted by age, gender, parental education level, spending time with friends, father's acceptance/involvement and personal fable.

Overall, university students who are male and elder, whose parents have a high level of education, who spend more time with their friends, who aren't sufficiently accepted/involved by their fathers, who have a high level of personal fable show risk taking behavior.

Discussion & Conclusion:: The findings of this study were consistent with previous findings in the literature (Arnett, 1999; Bayar & Sayıl, 2005). It was known that individual (age, sex, and parental education level), peers (spending time with peers), and familial (father's acceptance/involvement) variables were associated with risk taking behaviors. In addition these variables, it was found that personal fable was also a significant predictor in this study.

The results of this study were parallel to the previous literature in that risk taking behaviors increase with age (Bayar & Sayıl, 2005; Ravert et al., 2009; Uludağlı & Sayıl, 2009). The university students that leaves his/her family and starts to make decisions in many subjects (choice of friends, time to return to dorm, using alcohol and drugs, etc.) has the opportunity to try out various risk taking behaviors in different friends' environments.

It is widely stated that males show more risk taking behavior than females. The finding of the current study is parallel to the literature (Bayar & Sayıl, 2005; Paetsch & Bertrand, 1997; Uludağlı & Sayıl, 2009; Yılmaz, 2000). Additionally, as parental educational level increases, risk taking behaviors were seen to increase (Hawkins, Catalona, & Miller, 1992; Yılmaz, 2000). The parents who have higher education level

may be less punishable and more tolerant to the risk taking behaviors. Thus, they give freedom to choose their own behavior.

As spending time with friends increases, risk taking behaviors increase in the literature (Ary, Duncan, Duncan, & Hops, 1999; Barber, Bolitho & Berthard, 1999; Paetsch & Bertrand, 1997; Rai et al., 2003; Siyez & Aysan, 2007; Yılmaz, 2000). Therefore, as spending time with peers increases, university students have the opportunity and time to perform risk taking behaviors. In our study, university students who spend more time with their friends engage in risk taking behaviors.

The mothers' acceptance/involvement didn't predict risk taking behavior of university students. It was found that risk taking behaviors of university students who are accepted/involved by their fathers decreased. It is a common practice in Turkey that mothers are usually concerned with the care and discipline of children. More intimacy and warmth perception of adolescents who are accepted/involved by their mothers as well as their fathers may be reduce the risk taking behaviors. It is known that university students who have a supportive relationship and have few problems with their parents show less risk taking behaviors (Donovan, Jessor, & Costa, 1991; Fisher & Feldman, 1998; Jessor, 1991; Jessor, Donovan, & Costa, 1994; Lansford, Criss, Pettit, Dodge, & Bates, 2003; Machamer & Gruber, 1998; Yılmaz, 2000).

We also found that personal fable was related to risk taking behaviors (Alberts, Elkind, & Ginsberg, 2007; Greene et al., 2000; Güney, 2007; Serovich & Greene, 1997). Serovich and Greene (1997) found that personal fable was related to risk taking behaviors in university students. Due to personal fable, the adolescents believe that their emotions and feelings are different from others and they have a sense of invulnerability. Adolescent believes that bad things will never happen on them by the reason of personal fable. In other words, the adolescent thinks he will not die, get pregnant or be kicked out of school (Elkind, 1967). For this reason, he/she experience more risk taking behaviors.

However, imaginary audience was not associated with risk taking behaviors. Alberts and colleagues (2007) believed that personal fable arises on imaginary audience. In other words, personal fable has stronger effect than imaginary audience to explain risk taking behavior in late adolescence.

In conclusion, the present study contributes to the literature in several distinct ways. Firstly, these results implicated that the risk factors associated with family and peer characteristics as well as personal fable were important to understand risk taking behaviors. Secondly, the finding of this study showed that Adolescent Egocentrism Model is a valid explanation to investigate these behaviors in university students. The researchers who develop prevention and intervention programs to prevent risk taking behaviors should take in consideration university students' personal fable.